

2024 - 2025

Anti-pestprotocol en veiligheidsbeleid

Inhoud

Inleiding.....	3
1. Pesten.....	4
1.1 Plagen versus pesten.....	4
1.2 Pesten als groepsproces.....	4
1.3 Gevolgen van pesten.....	5
1.4 Digitaal pesten.....	5
2. Signaleren.....	7
2.1 Signaleren van pestgedrag thuis.....	7
2.2 Signaleren van pestgedrag op school.....	7
2.3 Zien! (wordt 'Kindbegrip').....	7
3. Het voorkomen van pesten.....	8
3.1 De methode KWINK.....	8
3.1.1 Vijf fundamentele competenties.....	8
3.1.2 KWINK-coaches.....	8
3.2 Voel je sterk.....	8
3.3 Groepsinterventies.....	8
3.4 Uitdragen van een positieve sociale en morele norm.....	9
3.5 De klas en school: een gemeenschap.....	9
3.6 Investeren in de relatie met de leerlingen.....	9
3.6.1 Een positieve benadering.....	9
3.6.2 De welbevindengesprekken.....	9
3.7 Basisregels.....	9
3.7.1 Basisregels in de school.....	9
3.7.2 Regels in de klas.....	10
4. Ingrijpen bij pesten en onveilige situaties.....	11
4.1 Ingrijpen bij plagen.....	11
4.2 RADAR stappenplan.....	11
4.3 Stappenplan grensoverschrijdend gedrag - communicatie met leerling.....	13
5. Klachtenregeling.....	14
5.1 Vertrouwenspersoon.....	14
5.2 Klachten ongewenst gedrag en pestcoördinatoren.....	14
5.3 Klachtencommissie, vertrouwensinspecteur en meldplicht seksueel geweld.....	14
Literatuur.....	16

Bijlage 1: Stadia van groepsvorming volgens Tuckman.	17
Bijlage 2: RADAR in één overzicht.	18
Bijlage 3: Stappenplan m.b.t. communicatie met en inzet van externen.	19
Bijlage 5: Stappenplan grensoverschrijdend gedrag – communicatie met de leerling.....	21

Inleiding.

Voor u ligt het anti-pestprotocol van OBS Eduard van Beinum. Dit protocol is opgesteld om voor ouders en personeel inzichtelijk te maken hoe op school preventief gewerkt wordt tegen pesten en hoe met pestgevallen wordt omgegaan. Zoals in de missie en de visie van school is terug te lezen, staat een respectvolle omgang met elkaar in hoog vaandel. Een helder beleid rondom pesten is daarbij zeer belangrijk.

Wij willen dat kinderen op onze school zich niet alleen optimaal ontwikkelen in de academische vakken, zoals taal en rekenen. Het is onze taak om een bijdrage te leveren aan de sociale en maatschappelijke vorming van leerlingen, zodat het mensen worden die op hun beurt een bijdrage aan de samenleving zullen leveren. Met elke generatie vormen we immers opnieuw onze samenleving. Onze school dient dan ook een school te zijn waar álle kinderen zichzelf kunnen zijn en zich veilig en prettig voelen.

Onder veiligheid verstaan we de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen. Alleen dan komen kinderen toe aan leren. We doen veel om sociale veiligheid te bevorderen en om ongewenst gedrag zoals pesten te voorkomen.

In dit protocol wordt uitgelegd wat de school precies onder pesten verstaat en wat het verschil is tussen plagen en pesten (hoofdstuk één).

Verder staan we stil bij het signaleren van pestgedrag (hoofdstuk twee) en hoe we eraan werken om dit gedrag zoveel mogelijk te voorkomen (hoofdstuk drie). Verder beschrijven we hoe we ingrijpen bij situaties waarbij pesten een rol speelt en hoe we ingrijpen bij andere onveilige situaties (hoofdstuk vier).

Bij inschrijving op school, gaan ouders/verzorgers akkoord met dit protocol. In de inschrijfprocedure wordt dat gemeld. Dit protocol is dan ook onderdeel van de schoolgids en is te vinden op de website: www.eduardvanbeinum.nl.

1. Pesten.

Op OBS Eduard van Beinum wordt van pesten gesproken als er sprake is van:

- een negatieve intentie, bedoeld om een andere leerling leed te berokkenen;
- herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag / agressie van één of meer leerlingen;
- verschil in macht tussen pester en gepeste.

1.1 Plagen versus pesten.

We maken onderscheid tussen pesten en *plagen*. Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten.

We leren leerlingen ook het onderscheid tussen pesten en een *conflict*. Een conflict is een verschil van mening of van belang (A wil dit en B wil dat). Soms ontardt een conflict in een *ruzie*, als er sprake is van (fysiek of psychisch) geweld. Plagen kan vaak leiden tot een conflict: A wil dat B ophoudt en B vindt het leuk om er nog even mee door te gaan.

Pesten is van een andere orde. De machtsongelijkheid en de structurele gerichtheid op één persoon maakt het onvergelijkbaar met plagen. Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking.

1.2 Pesten als groepsproces.

Wanneer in een klas wordt gepest is er niet alleen sprake van een dader en een slachtoffer. Veelal hebben toeschouwers een versterkende rol. Salmivalli (2010) onderscheidt naast de dader en het slachtoffer nog een viertal rollen.

De leidingnemende daders hebben vaak ondersteuning van *meelopers*. De meelopers gaan actief mee pesten zodra de dader begint.

Ook zijn er de *aanmoedigers*. Zij doen niet actief mee, maar moedigen de daders wel aan, bijvoorbeeld door te lachen. De meelopers en de aanmoediger staan aan de kant van de dader.

Aan de kant van het slachtoffer staan de *verdedigers*. Zij helpen de slachtoffers, door bijvoorbeeld actief op te treden tegen de daders of door het slachtoffer naderhand te troosten. Tenslotte zijn er de *buitenstaanders*. Deze kinderen zijn niet actief betrokken bij het pesten.

Globaal genomen is ongeveer tien procent van alle leerlingen te categoriseren als slachtoffer en tien procent als dader (Goossens et al., 2012). Ongeveer 20 tot 25 procent is meeloper of aanmoediger en 15 tot 20 procent is verdediger. Dus: Slechts 35 tot 45 procent van de leerlingen is niet betrokken bij het pesten. Dat maakt pesten een groot probleem, dat klassikaal aangepakt dient te worden.

Daarom wordt op OBS Eduard van Beinum in het begin van het schooljaar veel aandacht besteed aan groepsvorming en wordt ook in de rest van het jaar hard gewerkt om kinderen te laten voelen dat we met de klas (en de hele school) een gemeenschap zijn.

In een groep waar het groepsproces niet begeleid wordt, neemt de natuur haar loop; dan geldt het recht van de sterkste. Wanneer een negatieve leider de macht grijpt, heeft iedereen in de klas daar last van. Het is dus zaak dat leerkrachten de groepsvorming en de groepsdynamiek strak begeleiden. Daarom zetten we in de weken na de zomervakantie extra in op groepsvorming.

De periode vanaf de zomervakantie tot aan de herfstvakantie worden 'De Gouden weken' genoemd. Het concept van de Gouden weken is gebaseerd op de fasen van groepsvorming, beschreven door Bruce Tuckman. Wat dit inhoudt, is te lezen in bijlage 1.

Op basis van praktijkervaringen kan worden gesteld dat pesters veel minder ruimte krijgen in klassen waar veel aandacht is voor positieve groepsvorming en de onderlinge sociale verhoudingen (Visser, 2022)

1.3 Gevolgen van pesten.

Kinderen die gepest worden hebben hier op veel manieren last van. De meest voorkomende gevolgen zijn:

- Laag zelfvertrouwen;
- Lage zelfwaardering;
- Minder vertrouwen in leeftijdsgenoten;
- Angst om naar school te gaan;
- Eenzaamheid;
- Depressies;
- Nog meer pesterijen;
- Bedplassen;
- Buikpijn;
- Spanningen;
- Weinig sociale contacten;
- Afwijzing door andere kinderen uit de klas;
- Verminderen schoolprestaties;
- Spijbelen.

Anders gezegd: kinderen die slachtoffer zijn, zijn vaak erg ongelukkig. Bovendien wijzen studies uit dat deze consequenties zich niet alleen voordoen in de periode van de pesterijen, ook op de lange termijn hebben slachtoffers nog vaak last van de gevolgen (Goossens et al., 2021)

Ook pesters ondervinden negatieve gevolgen van hun gedrag. In eerste instantie lijkt dit misschien niet zo. Op de basisschool hebben ouders bijvoorbeeld vaak goede schoolresultaten (Stassen Berger, 2006). Echter, op de lange termijn hebben ouders vaker last van psychische en fysieke stoornissen dan andere kinderen. Ouders zijn vaak minder geliefd, hebben minder vrienden en worden afgewezen door anderen. Als ze ouder zijn lopen deze kinderen een verhoogd risico op serieuze verwondingen, verslavingen en het in aanraking komen met justitie. Het goede nieuws is, dat zodra ouders stoppen met pesten, de kans op nare gevolgen aanzienlijk afneemt.

1.4 Digitaal pesten.

Naast live pesten bestaat er tegenwoordig een andere categorie: het digitaal pesten. Een groot deel van het leven van veel kinderen en jongeren speelt zich online af. Dit beperkt zich niet alleen tot het sturen van treiterberichtjes, maar gaat veel verder:

- Verwijderen uit Appgroepen;
- Doelbewust niet reageren op posts of berichten;
- Negatief reageren op posts of berichten;
- Vernederende foto's of filmpjes verspreiden;
- Uitschelden, belachelijk maken, beledigen en belasteren via sociale media;
- Identiteitsfraude.

Het is lastig voor leerkrachten hier grip op te krijgen.

De basis van dit pesten is echter dezelfde als bij 'klassiek' pesten. We leren de kinderen dat wat je in het 'echte leven' niet mag of wat in het 'echte leven' niet wenselijk is, je online ook niet mag doen.

Ook bij digitaal pesten spelen we zo vroeg mogelijk in op signalen. We stimuleren leerlingen zelf om incidenten direct te melden bij de leerkracht. Vervolgens nemen we onmiddellijk de tijd om hierover met de leerling(en) te praten. Want digitaal pesten gebeurt vaak buiten school, maar de leerlingen nemen de digitale spanningen mee de school in, met alle negatieve gevolgen van dien.

2. Signaleren.

Uiteraard is het van groot belang dat pesten goed wordt gesignaleerd. Het signaleren van pestgedrag is geen makkelijke opgave. Daarom is het belangrijk dat verschillende partijen alert zijn op dit soort gedrag en dat de school serieus luistert naar kinderen, leerkrachten en ouders die pestgedrag melden.

2.1 Signaleren van pestgedrag thuis.

Opvallende signalen zijn bijvoorbeeld:

- De leerling gaat met tegenzin naar school;
- De leerling vertelt thuis niets over school;
- De leerling neemt nooit kinderen mee naar huis en speelt nooit bij klasgenoten;
- De schoolresultaten dalen;
- De leerling raakt vaak dingen kwijt of komt met kapotte spullen thuis;
- De leerling heeft vaak hoofdpijn of buikpijn;
- De leerling heeft blauwe plekken op ongewone plaatsen;
- De leerling slaapt slecht en / of heeft nachtmerries;
- De leerling wil zijn / haar verjaardag niet vieren;
- De leerling durft niet alleen een boodschap te doen;
- De leerling wil niet meer naar de speeltuin of naar een (sport)club;
- De leerling wil bepaalde kleren absoluut niet meer aan;
- De leerling is thuis prikkelbaar, boos of verdrietig.

2.2 Signaleren van pestgedrag op school.

- De leerling heeft dalende schoolresultaten;
- De leerling blijft in de pauze liever binnen;
- De leerling staat vaak alleen;
- De leerling richt zich in de pauze vooral op jongere kinderen;
- De leerling krijgt vaak negatieve reacties op zijn voorstellen;
- De leerling wordt weinig uitgenodigd op feestjes;
- De leerling is snel boos of prikkelbaar of juist heel meegaand.

Het is belangrijk om leerlingen goed in de gaten te houden. Daarnaast is het ook zeer belangrijk om alert te zijn op de groeps sfeer. Een sfeer van intolerantie in de klas, kan een klimaat zijn voor pestgedrag.

2.3 Zien! (wordt 'Kindbegrip')

OBS Eduard van Beinum werkt met het leerlingvolgsysteem ZIEN! In de loop van schooljaar 2022-2023 verdwijnt Zien! Het gaat dan over in het programma Kindbegrip.

Dat bestaat onder andere uit te maken sociogrammen, een leerlingvragenlijst en een docentvragenlijst. Daarnaast neemt de school oudertevredenheidsspeilingen af.

Een sociogram maakt het mogelijk om de sociale relaties van de leerlingen uit de klas in kaart te brengen. Na de afname van een sociogram kan een gerichte interventie getart worden. Deze kunnen gericht zijn op het groeps gedrag of op het bieden van hulp aan een individuele leerling.

De gegevens vanuit de vragenlijsten van ZIEN! (en later Kindbegrip) worden besproken met de Intern Begeleider tijdens de pedagogische groepsbespreking. De uitkomsten worden, indien noodzakelijk, per leerling verwerkt in het ontwikkelingsperspectief van de leerling. De leerlingvragenlijst is goedgekeurd door de COTAN en kan door scholen eveneens gebruikt worden om de sociale opbrengsten aan de onderwijsinspectie te verantwoorden. COTAN staat voor Commissie Testaangelegenheden Nederland. De COTAN is een centrale commissie van het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP) en heeft als missie om de kwaliteit van tests en testgebruik in Nederland te bevorderen.

3. Het voorkomen van pesten.

OBS Eduard van Beinum streeft ernaar om voor elk kind een veilige leer- en leefomgeving te creëren. De school staat voor het bieden van orde, structuur, grenzen en het aanleren van positief gedrag.

3.1 De methode KWINK.

Het fundament voor het voorkomen van pesten wordt op OBS Eduard van Beinum gelegd met de methode Kwink. Dit is een methode voor sociaal- emotioneel leren en bevat tevens modules burgerschap.

Kwink helpt verstorend gedrag voorkomen door kinderen met een groepsbrede aanpak positief gedrag aan te leren.

Kwink vindt preventie in het kader van passend onderwijs van groot belang, zodat met snelle, lichte maatregelen en interventies ‘reparatie achteraf’ vermeden kan worden. Kwink is meetbaar in SCOL, een digitaal leerlingvolgsysteem voor sociale competentie, en ZIEN!

3.1.1 Vijf fundamentele competenties.

Kwink werkt op basis van vijf fundamentele levensvaardigheden (competenties) voor sociaal- emotioneel leren en op basis van belangrijke, wetenschappelijk bewezen inzichten:

1. Relaties kunnen hanteren.
2. Besef hebben van jezelf.
3. Besef hebben van de ander.
4. Keuzes kunnen maken.
5. Zelfmanagement.

Kwink wordt volledig online aangeboden op drie niveaus : onder-, midden-, en bovenbouw. Per jaar zijn er twintig lessen beschikbaar. Het blijft echter niet bij de lessen allen. De geleerde vaardigheden worden dagelijks toegepast en beoefend in de praktijk.

De doelen waaraan wordt gewerkt zijn zichtbaar in de klas. Ook in school is zichtbaar dat er met deze methode wordt gewerkt.

3.1.2 KWINK-coaches

Op onze school bevinden zich leerkrachten die geschoold zijn tot Kwink-coach en leerkrachten extra kunnen begeleiden bij hun lessen. Tevens is het hun taak het belang van sociaal – emotioneel leren te blijven benadrukken als basis voor een sociaal veilige school.

3.2 Voel je sterk.

In het schooljaar 2022 – 2023 zullen wij wederom van start gegaan met het programma van ‘Voel je sterk’. Dit programma hebben we ingezet in de groepen 3 tot en met 8. ‘Voel je sterk’ bevat algemeen sociaal – emotioneel onderwijs en wordt gegeven door gespecialiseerde externen. Zo’n traject duurt zes weken en wekelijks wordt een nieuwe les gegeven. Dit zijn fysieke, praktijkgerichte lessen met als doel het weerbaar maken van leerlingen.

3.3 Groepsinterventies.

Wanneer wij het als school nodig achten de groep extra bagage mee te geven op het gebied van groepsvorming, kunnen wij de training ‘groepsgeeluk’ en de ‘rots en water training’ inzetten.

3.4 Uitdragen van een positieve sociale en morele norm.

Gedrag wordt voor een groot deel bepaald door de sociale norm in de omgeving. Om positief gedrag van leerlingen te stimuleren willen we expliciet een positieve sociale en morele norm uitdragen. Dit doen we onder andere door:

- De omgangsafspraken zichtbaar in de klas te hangen;
- De omgangsafspraken te trainen met de leerlingen;
- Directe correctie van gedrag van kinderen dat haaks staat op de norm;
- Het goede voorbeeld te geven aan kinderen;
- Actief toezicht te houden tijdens het buitenspelen.

3.5 De klas en school: een gemeenschap.

We willen alle leerlingen het gevoel geven dat ze erbij horen en dat hun aanwezigheid 'verschil' maakt. Dit wordt o.a. gedaan door:

- Gebruik te maken van coöperatieve werkvormen;
- Samen omgangsafspraken te maken;
- Samen de taken te verdelen in de klas;
- Veel aandacht te geven voor de vorming van een positieve groep.

3.6 Investeren in de relatie met de leerlingen.

We vinden het heel belangrijk dat leerlingen een goede relatie hebben met hun eigen leerkracht. Dat is een belangrijke voorwaarde voor een gevoel van veiligheid. We vragen onze leerkrachten dat ze investeren in het leren kennen van de eigen leerlingen en in de onderlinge relatie. Ieder kind moet voelen dat het er toe doet, dat de leerkracht het fijn vindt dat hij of zij er vandaag weer is.

3.6.1 Een positieve benadering.

Een positieve benadering naar iedere leerling is daarbij gewenst. Een op het eerst gezicht eenvoudig, maar zeer belangrijk middel hierbij is het geven van complimenten. Als iedereen in de groep in staat is om elkaar complimenten te geven, en zo hun waardering voor elkaar uit te spreken, ontstaat er langzamerhand een steeds positievere sfeer in de groep. En daarmee een cultuur waarin het normaal is om de nadruk te leggen op wat goed gaat. Een klimaat waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, zich gewaardeerd weten, het gevoel hebben dat het er toe doet dat ze er zijn.

3.6.2 De welbevindengesprekken.

Ieder jaar vinden de welbevindengesprekken plaats. Hierbij gaat de leerkracht in gesprek met de ouders over het welbevinden van hun kind. In de groepen 5 tot en met 8 zijn de leerlingen hier ook zelf bij aanwezig.

3.7 Basisregels.

Pesten lijkt vaker voor te komen in een weinig gestructureerde omgeving en in een omgeving waar leerlingen onvoldoende voelen wat de sociale norm is. Duidelijke regels in de klas en in de school zijn dus van belang.

3.7.1 Basisregels in de school.

Op onze school maken we gebruik van basisregels. Deze regels zijn hieronder te lezen en zijn zichtbaar in de school.

Op de Eduard van Beinum:

1. Mag iedereen meedoen, iedereen hoort erbij.

2. Luisteren we naar elkaar.
3. Helpen we elkaar.
4. Zijn we zuinig op onze spullen en die van een ander.
5. Zijn we op de gangen stil, omdat een ander leren wil.

3.7.2 Regels in de klas.

Aan de hand van de basisregels worden concrete verwachtingen ten aanzien van gedrag uitgewerkt door de groepsleerkracht en de leerlingen. Dit zijn duidelijke beknopte verwachtingen geldend voor iedereen die zich in de klas bevindt. Deze afspraken worden in elke klas aan het begin van het jaar opgesteld en zijn zichtbaar gemaakt in het lokaal. De gemaakte afspraken blijven gedurende het hele jaar onderwerp van gesprek en vormen een goed middel om gedrag bespreekbaar te maken in de groep.

De school- en klassenregels gelden voor alle betrokkenen in en om de school. Net als met leervakken is het belangrijk om goed gedrag (en gedragsverwachtingen) aan te leren. Daarbij is het ook van belang dat de regels gehandhaafd worden. Dit vraagt veel van het gedrag van de leerkrachten (en andere volwassenen in de school). Hierbij is het belangrijk dat leerkrachten...:

- ...modelgedrag vertonen;
- ...leerlingen herinneren aan de regel;
- ...leerlingen bekrachtigen die zich aan de regel houden;
- ...leerlingen aanspreken die zich niet aan de regel houden;
- ...leerlingen ondersteunen bij het aanleren van de regel.

4. Ingrijpen bij pesten en onveilige situaties.

4.1 Ingrijpen bij plagen.

We zijn alert op plaagsituaties in en rond de school. Plagen speelt zich soms af op de grens van het aanvaardbare en kan makkelijk overgaan in ruzie, of zelfs pesten. Ook dit wordt behandeld in de lessen.

4.2 RADAR stappenplan

Onderstaand stappenplan hanteren wij in een situatie waarbij de veiligheid van omstanders in het geding is. Dit stappenplan is gebaseerd op de RADAR methodiek. In bijlage twee is een afbeelding over de RADAR methodiek toegevoegd waarin diverse niveaus zichtbaar zijn gemaakt.

De RADAR methodiek kent vier niveaus van omgaan met agressie en geweld waar op school op geanticipeerd wordt:

	De leerling	In de klas
Niveau 1 (groen)	<ul style="list-style-type: none"> - Ik praat rustig. - Ik luister goed naar de juf of meester. - Ik ben aardig tegen anderen. - Ik houd me aan de regels.	<ul style="list-style-type: none"> - Het is rustig in de klas. - Anderen mogen tegen mij praten.
Niveau 2 (geel)	<ul style="list-style-type: none"> - Ik praat harder. - Ik luister niet goed naar de juf of meester. - Ik ben onaardig tegen anderen. - Ik voel me niet fijn.	<ul style="list-style-type: none"> - Ik ga naar de time-out plek. Dat is een rustig plekje in de eigen klas. Ik ga 10 minuten iets doen aan mijn taak. Alleen de leerkracht praat tegen mij.
Niveau 3 (oranje)	<ul style="list-style-type: none"> - Ik loop weg uit de klas. - Ik luister niet naar de juf. - Ik scheld anderen uit. - Ik wil gaan slaan, schoppen en gooien met spullen.	<ul style="list-style-type: none"> - De leerkracht bepaald: time-out in of buiten de klas / bij een andere leerkracht.
Niveau 4 (rood)	<ul style="list-style-type: none"> - Ik doe mezelf en / of anderen expres pijn. - Ik maak expres materiaal kapot.	<ul style="list-style-type: none"> - De leerkracht bepaalt de time-out. Ouders worden gebeld en ik word opgehaald. - Ik kan worden vastgepakt voor de veiligheid van mezelf of anderen. - Ouders worden uitgenodigd voor een gesprek.

Niveau 1 :Preventief handelen.

Dagelijkse gang van zaken. Groepslessen, etc.

Niveau 2: De time-out plek in de klas of op het leerplein.

De leerling doet hierbij iets voor zichzelf of gaat naar een time-out plek. De leerling mag zelf aangeven een time-out nodig te hebben, maar de leerkracht kan ook zelf de leerling een time-out geven. Het werk van die dag moet wel af.

De time-out plek is een plek in de klas of op het leerplein om tot rust te komen, te herstellen en te voorkomen dat het echt misgaat.

Werkwijze:

- In elke klas en op ieder leerplein is een time-out plek aanwezig.
- De tijd die het kind nodig heeft om tot rust te komen wordt naar eigen behoefte bepaald, maar mag niet langer duren dan tien minuten.
- Na de time-out vraagt de leerkracht één op één of de leerling nog ergens over wil praten. Als hier behoefte aan is, maakt de leerkracht hier tijd voor. Als de behoefte er niet is, complimenteert de leerkracht de leerling. 'Fijn dat je weer mee kan doen met de les' of 'Wat goed dat je even een time-out hebt genomen'.

Niveau 3: Interne time-out plek.

De leerling is al zover in de emotie geschoten, dat de lessen niet door kunnen gaan en / of er een onveilige situatie dreigt voor klasgenoten en/of leerkrachten. De leerkracht stuurt de leerling naar de time-out plek binnen of buiten de klas. Indien deze buiten de klas is, is deze onder toezicht van een leerkracht of andere medewerker van de school. De verantwoording en controle liggen bij de leerkracht.

Werkwijze:

- De leerling heeft tien minuten de tijd om de emoties onder controle te krijgen. Na deze tien minuten gaat de leerkracht in gesprek met de leerling. Wanneer blijkt dat de tien minuten niet voldoende zijn, krijgt de leerling er nog tien minuten bij.
- Wanneer de leerling niet naar de time-out plek gaat dan wordt de tijd opgenomen en deze tijd moet de leerling inhalen na schooltijd.

Niveau 4:

Wanneer een leerling gewelddadig gedrag laat zien, kan een leerling fysiek worden begrensd, volgens de uitgangspunten van RADAR. Ouders worden altijd op de hoogte gesteld. Hiervan wordt ook altijd melding gemaakt in het LVS. Wanneer de leerling binnen tien minuten weer rustig is, kan achteraf worden gebeld naar ouders. Lukt het de leerling niet om weer rustig te worden, dan worden ouders direct gebeld. Er wordt een incidentenregistratie formulier ingevuld door de administratie.

Pestgedrag valt ook binnen niveau 4. De dader doet immers een ander moedwillig pijn.

In bijlage 3 kunt u ons stappenplan interventies vinden. Hierin kunt u zien welk stappenplan wij volgen m.b.t. de communicatie en inzet van externen bij grensoverschrijdend gedrag van leerlingen en dus ook bij situaties waarbij pesten een rol speelt.

Wanneer een leerling meerdere time-outs heeft gehad en er treedt geen verbetering op (zie bijlage 3) dan kan de directie besluiten het protocol schorsen / verwijderen in werking te stellen. Dit wordt besproken met ouders. We verwijzen u naar bijlage 4 omtrent het hoe te handelen bij schorsing / verwijdering.

Alle incidenten in niveau 4 worden als volgt geregistreerd:

Via het 'meldingsformulier bij incidenten' in het leerlingvolgsysteem. Dit wordt door de leerkracht ingevuld en in tweevoud uitgeprint. Een exemplaar wordt aan ouders meegegeven en een exemplaar wordt door de administratie toegevoegd aan het leerling dossier in de bestuursomgeving van BOOR. Wanneer dit formulier voor de eerste keer wordt meegegeven aan de ouder, belt de leerkracht om de werkwijze van de niveaus en het formulier toe te lichten en aan ouders mee te geven.

4.3 Stappenplan grensoverschrijdend gedrag - communicatie met leerling.

In bijlage 5 is een stappenplan grensoverschrijdend gedrag te vinden. Dit gedrag is toegespitst op de communicatie met de leerling. Deze stappen helpen de leerkracht om vanuit vertrouwen te communiceren. Indien het gedrag vaker voorkomt en er een patroon geconstateerd kan worden, zal de school het zorgteam (SMW, CJG, PPO) inschakelen voor hulp. School zal daarover in gesprek gaan met ouders en aangeven of het gedrag nog binnen de mogelijkheden van de school behandeld kan worden.

5. Klachtenregeling.

5.1 Vertrouwenspersoon.

De meeste scholen in Nederland beschikken over een vertrouwenspersoon. Deze is aangesteld als aanspreekpunt voor klachten van leerlingen, ouders en personeel over nalatigheid, maatregelen en gedrag op school. De vertrouwenspersoon vangt de betrokkene op en begeleidt deze desgewenst tijdens de verdere klachtprocedure. In de schoolgids staat vermeld wie de vertrouwenspersoon is.

De aanstelling van een vertrouwenspersoon is niet wettelijk verplicht. De meeste scholen in het primair en voortgezet onderwijs hebben wel een vertrouwenspersoon aangesteld als gevolg van een wijziging van de onderwijswetten in 1998, ook wel de Kwaliteitswet genoemd. De onderwijswet werd aangepast met als doel de kwaliteit van het onderwijs verbeteren. Doordat leerlingen, ouders en personeel het recht kregen om te klagen zou dit voor school de mogelijkheid bieden de kwaliteit te verhogen door iets te doen met de geuite onvrede en ontvangen klachten. De kwaliteitswet verplicht scholen:

- Te voorzien in een onafhankelijke klachtencommissie voor de objectieve behandeling van klachten;
- Een klachtenregeling te treffen;
- De wijze van afhandeling van klachten te vermelden in de schoolgids.

De interne vertrouwenspersoon op onze school is Aafje de Vries. De contactgegevens staan vermeld op de website en in de schoolgids.

Daarnaast beschikken we over een externe vertrouwenspersoon van stichting BOOR. Dit is mevrouw Marjel Sterrenberg. Zij is te bereiken door middel van het volgende e-mailadres: Klacht@stichtingboor.nl

5.2 Klachten ongewenst gedrag en pestcoördinatoren.

Als ouder kunt u ontevreden zijn over bepaalde zaken op school. We gaan ervanuit dat we de meeste klachten in onderling overleg kunnen oplossen. We nodigen u van harte uit bij ontevredenheid, de leerkracht en de schoolleiding aan te spreken.

Bij klachten over ongewenste intimiteiten, discriminatie, agressie en geweld, kunnen ouders en kinderen een beroep doen op de ondersteuning door de vertrouwenspersoon op school. De vertrouwenspersoon luistert naar u, geeft informatie over mogelijke vervolgstappen en brengt u eventueel in contact met de externe vertrouwenspersoon voor verdere begeleiding in de klachtprocedure.

De school kent ook een externe vertrouwenspersoon. Haar gegevens zijn beschreven in paragraaf 5.1. U kunt de externe vertrouwenspersoon zien als een objectieve deskundige van buiten de school. De externe vertrouwenspersoon begeleidt u bij het behandelen van uw klacht.

5.3 Klachtencommissie, vertrouwensinspecteur en meldplicht seksueel geweld.

Het kan voorkomen dat u ergens niet tevreden over bent, of een klacht heeft. Als ouder en/of leerling, werknemer, of als u anderszins deel uitmaakt van stichting BOOR of de aangesloten scholen, dan kunt u dit laten weten. De directie van de school(locatie) waarover u een klacht heeft, gaat graag met u in gesprek hierover en zal steeds bevorderen dat een gesprek volgt tussen u en degene tot wie de klacht zich richt.

Leidt dat niet tot een oplossing dan kunt u zich wenden tot het bestuur, stichting BOOR. Aan stichting BOOR is een klachtfunctionaris verbonden: mr. Marjel Sterrenberg. Uw klacht kunt u per e-mail te sturen aan: klacht@stichtingboor.nl, met vermelding van uw naam, het mailadres waarop u bereikbaar bent en uw telefoonnummer. De klachtfunctionaris neemt vervolgens contact met u op.

Stichting BOOR is aangesloten bij de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs (LKC). U kunt te allen tijde een klacht indienen bij de LKC. Als u niet daaraan voorafgaand de stap naar de school of stichting BOOR heeft gemaakt, zal de LKC zich inspannen om dit contact alsnog tot stand te brengen. Meer informatie over de werkwijze van de LKC is te vinden op de website: <https://onderwijsgeschillen.nl/commissie/landelijke-klachtencommissie-onderwijs-lkc>

Externe vertrouwenspersonen

Als een van bovenstaande stappen niet mogelijk is en/of u wilt eerst uw zorgen delen met een onafhankelijke instantie, dan kunt u zich wenden tot één van de externe vertrouwenspersonen van stichting BOOR. De contactgegevens vindt u hier.

Centraal meldpunt Vertrouwensinspecteurs

Voor klachten op het gebied van (seksueel) geweld, intimidatie, discriminatie, onverdraagzaamheid, radicalisering en dergelijke kunt u ook contact opnemen met het landelijk meldpunt vertrouwensinspecteurs, 0900-1113111.

Meldplicht seksueel geweld

Bij klachten van ouders en leerlingen over de schoolsituatie, waarbij mogelijk sprake is van ontucht, aanranding of een ander zedendelict door een schoolmedewerker jegens een minderjarige leerling, is de school wettelijk verplicht het bevoegd gezag te informeren. Vervolgens is het bevoegd gezag verplicht aangifte te doen bij politie/justitie.

Literatuur

- Goossens, F., Vermande, M., & Meulen, M van der (2012). Pesten: definitie, sekseverschillen, prevalentie, verloop en consequenties. In: Goossens, F., Vermande, M. & Meulen, M. van der (eds) *Pesten op school. Achtergronden en interventies*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Salmivalli (2010). Bullying and the peer group: a review. *Aggression and violent behavior*, 15. 112 – 120.
- Stassen Berger, K. (2006) Update on bullying at school: science forgotten? *Developmental review* 27, 90 – 126.
- Young, S. (2012). *Van pesten naar samenwerken. De supportgroep: oplossingsgerichte aanpak bij pestgedrag in school*. Huizen: uitgeverij Pica.
- Visser, A. (2022) *Het zakboek voor anti-pest coördinatoren in po en vo*. Huizen: uitgeverij Pica.
- Engelen. R., van (2016) *Grip op de groep*. Uitgeverij ThiemeMeulenhoff.

Bijlage 1: Stadia van groepsvorming volgens Tuckman.

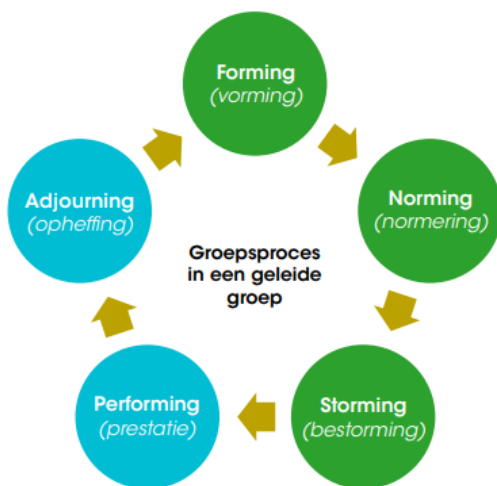
De theorie van Tuckman (1965) en Tuckman en Jensen (1977) is een van de meest bekende theorieën over groepsontwikkeling. Dit model veronderstelt dat groepen achtereenvolgens vijf fasen doorlopen: forming, storming, norming, performing en 'adjourning'. Bij elkaar gaat het om:

- Forming: fase van oriëntatie op de taak, van afhankelijkheid en van elkaar uitproberen,
- Storming: fase van conflicten binnen de groep,
- Norming: fase van ontwikkelen van groepsnormen,
- Performing: fase van transformatie van losse individuen tot teamspelers met een grote betrokkenheid op elkaar, en
- Adjourning: fase van elkaar loslaten en ontbinden van de groep.

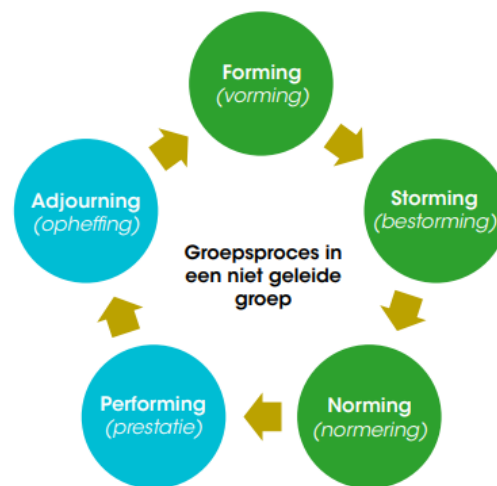
Dit is een circulair proces. Een klas loopt gedurende dit jaar dit proces door. Hoe lang ene klas in ene bepaalde fase blijft hangen is per klas verschillend. Tussentijdse wijzigingen in de groep hebben hier ook invloed op.

De gedachte is dat, door te investeren in de norming (het gedragskader) en de forming (sociale samenhang in de klas stimuleren) de storming (o.a. pesterijen) beperkt blijft en er alle ruimte is voor performing: een klas met een prettig leef- en leerklimaat.

Op de afbeeldingen hieronder is dit te zien. Afbeelding 1 geeft een groepsproces in een geleide groep aan. Storming kan dan zeker aanwezig zijn, maar volgt na norming en blijft beperkt.

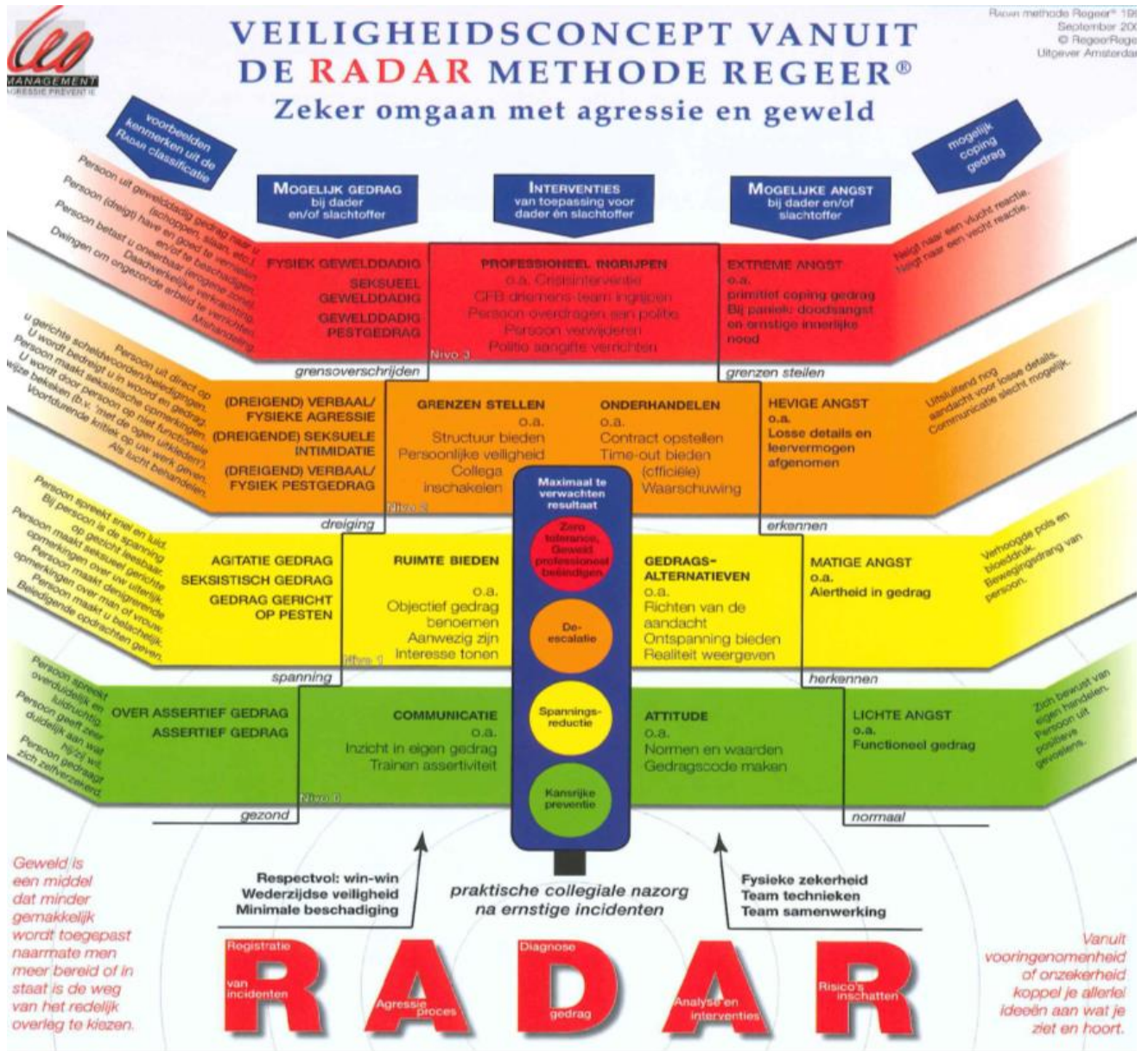

Afbeelding 1

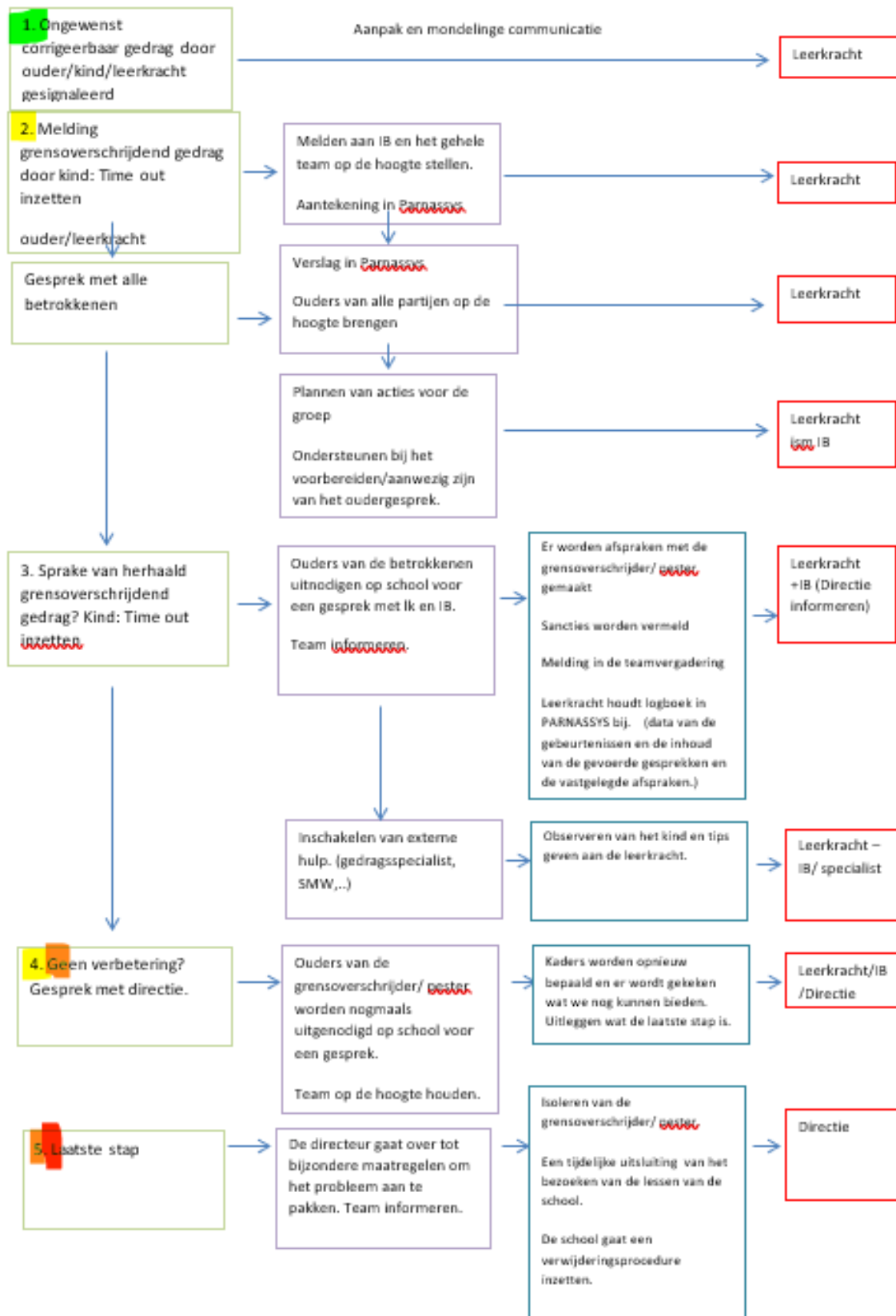

Afbeelding 2

Bijlage 2: RADAR in één overzicht.

Bijlage 3: Stappenplan m.b.t. communicatie met en inzet van externen.

Bijlage 4:

Wanneer een leerling meerdere time-outs heeft gehad en er treedt geen verbetering op (zie gedragswijzer in de bijlage) dan kan de directie besluiten het protocol schorsen/verwijderen in werking te stellen. Dit wordt besproken met ouders.

1. Eerste keer schorsing: Ouders worden gebeld en de leerling wordt opgehaald van school voor de rest van de dag en de volgende dag. Leerling krijgt werk mee naar huis. Voordat een kind terug mag komen in de klas, moet er eerst een gesprek geweest zijn met ouders, kind en directie.
2. Tweede keer schorsing: de leerling wordt een week geschorst. Ouders, inspectie, bestuur, PPO en leerplicht inlichten. Leerling krijgt werk mee naar huis. Voordat een kind terug mag komen in de klas, moet er eerst een gesprek geweest zijn met ouders, kind en directie.
3. Derde keer schorsing: schorsing met voornemen tot verwijderen. Ouders, inspectie, bestuur, PPO en leerplicht inlichten. Leerling krijgt werk mee naar huis. Met ouders, school en PPO wordt gezocht naar een passende onderwijsplek.

Wanneer ouders niet direct bereikbaar zijn, of het duurt even tot het kind kan worden opgehaald, dan blijft het kind met schoolwerk bij een ambulante medewerker (administratie, conciërge).

Bijlage 5: Stappenplan grensoverschrijdend gedrag – communicatie met de leerling.

Stappenplan grensoverschrijdend gedrag

1. Benoem het gedrag waar je last van hebt
"Ik zie dat...", "ik hoor dat...."

En wat het met je/de klas doet (gevoel)
"ik merk dat het ...", "ik heb last van...", "ik vind het storend dat..."

2. "Is het je bedoeling om... (wat doet het met je)?" of "wil je daarmee stoppen? (gewenst gedrag benoemen)"

Nee -> "fijn dat dacht ik al, stop er dan maar mee"
"hoe ga je het de volgende keer anders doen?"
"wat spreken we af?"

Ja-> "Meen je dat?"
"Blijf je hiermee doorgaan?"
VERBAZING TONEN

Bij Ja:

3. Leiderstaal
  - "Kijk me aan", Ik wil dat je nu...", "Stoppen nu", "Hier geven ...(materiaal)"
  - "Je hebt nu de keus...."

Je luistert naar mij

Consequentie

Bij consequentie, ook daadwerkelijk uitvoeren

- Dicht bij je laten zitten
- "Ik spreek je straks.. (na schooltijd/pauze)"
- Afkoelplek
- Uit de klas (eventueel hulp van collega/directie)
- Ouders bellen

4. In beide keuzes een kind-gesprek voeren. (Buiten lestijd, kind eerst laten afkoelen)

Vraag nogmaals naar **BEDOELING**

- "Is het jouw bedoeling om hiermee door te gaan?"
- "Wil jij echt dat ik jou zie als....?"

Onmacht

Nee, ik wil stoppen:

- Afspraken/plan maken
- Eventueel goedmaken/herstellen
- Ouders informeren

Onwil

Ja, ik wil doorgaan:

- Ouders bellen voor een gesprek
- kind uit de klas

Gesprek met ouders:
Keuren ouders het gedrag af?

Ja

Hulp aanbieden
Passende plek indien nodig
Maak samen een plan

Ja, maar

School: stelling nemen
'geen excuus voor
wangedrag'
Wilt u dat uw kind...?

Nee

Grenzen school aangeven (Smileyposter)
Schorsen
Is dit de juiste school voor u?
Kind voorlopig uit de klas, bedenktijd ouders
Gedrag verandert niet? Vervangende school

